

УДК 338.64

Стройко Т.В.

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки та міжнародних економічних відносин,
Миколаївський національний університет
імені В.О. Сухомлинського*

Ле Ван Шон

*студент,
Миколаївський національний університет
імені В.О.Сухомлинського*

УКРАЇНСЬКО-В'ЄТНАМСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК ОДИН З НАПРЯМІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

UKRAINIAN-VIETNAMESE ECONOMIC COOPERATION AS ONE OF THE DIRECTION OF FOREIGN POLICY

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто процес становлення та формування напрямів українсько-в'єтнамського економічного співробітництва. Визначено, що глибока системна модернізація України потребує також значного оновлення та коригування зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної стратегії. Однією з таких тенденцій є значне посилення ролі Східноазійського регіону у світових економічних процесах. Опорною базою нинішнього етапу просування економічних інтересів України у Південно-Східній Азії не випадково обрано В'єтнам. Метою є дослідження напрямів активізації українсько-в'єтнамського економічного співробітництва.

Ключові слова: українсько-в'єтнамське економічне співробітництво, зовнішня політика, глобалізація, експорт, імпорт.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрен процесс становления и формирования направлений украинско-вьетнамского экономического сотрудничества. Определено, что глубокая системная модернизация Украины требует также значительного обновления и корректировки внешнеполитической и внешнеэкономической стратегии. Одной из таких тенденций является значительное усиление роли Восточноазиатского региона в мировых экономических процессах. Основой нынешнего этапа продвижения экономических интересов Украины в Юго-восточной Азии не случайно избран Вьетнам. Целью является исследование направлений активизации украинско-вьетнамского экономического сотрудничества.

Ключевые слова: украинско-вьетнамское экономическое сотрудничество, внешняя политика, глобализация, экспорт, импорт.

ANNOTATION

The article describes the process of formation and the formation of directions of Ukrainian-Vietnamese economic cooperation. Specifically, that the deep systemic modernization of Ukraine also requires significant updating and adjusting foreign policy and foreign economic strategy. One of these trends is the significant strengthening of the role of the East Asian region in the global economic processes. The basis of the current stage of advancement of economic interests of Ukraine in the South-East Asia is not accidentally chosen Vietnam. The aim is to study the trends intensify Ukrainian-Vietnamese economic cooperation.

Keywords: Ukrainian-Vietnamese economic cooperation, foreign policy, globalization, export, import.

Постановка проблеми. Україну та В'єтнам історично пов'язують традиційно дружні відносини. Ці відношення почалися з часів коли В'єтнам ще не був незалежною державою. Україна допомогла В'єтнаму в дуже багатьох

сферах, від військового обладнання до розвитку наукової сфери. Дипломатичні відносини між Україною та В'єтнамом було встановлено 23 січня 1992 року. У 1993 році розпочало свою діяльність Посольство СРВ в Україні. Посольство України у В'єтнамі було відкрито в 1997 році. В умовах глобальної конкуренції за ринки товарів і послуг, а також за доступ до природних ресурсів азійська частина Євразії серед інших стає дедалі привабливішою. Для України, позарегіональної суто європейської держави, Східна Азія має інтерес у контексті її участі в міжнародних економічних відносинах на засадах міжрегіонального співробітництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання здійснення співробітництва України з АСЕАН розглядалися у публікаціях Н. Гордньої, А. Гончарука, І. Гуменного, П. Ігнат'єва, М. Кулініча, Ю. Курнишової, Л. Лещенка, Я. Масштабея, С. Шергіна та інших. Разом з тим, динамізм та актуальність проблеми потребують появи нових досліджень, у яких були б системно досліджені питання зовнішньоекономічної співпраці України з АСЕАН в умовах сучасних модернізаційних трансформацій.

Метою нашого дослідження стало визначення напрямів активізації українсько-в'єтнамського економічного співробітництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі торговельно-економічне співробітництво (ТЕС) між Україною і В'єтнамом ґрунтується на: Угоді між Урядом України і Урядом СРВ про торговельно-економічні відносини (1992 р.), Угоді між Урядом України та Урядом Соціалістичної республіки В'єтнам про створення Українсько-в'єтнамської Міжурядової комісії з торговельно-економічного та науково-технічного співробітництва (1993 р.), що була створена у 1994 році і до складу якої входять представники різних міністерств.

30 листопада 2015 року протягом роботи 21-ї Конференції Сторін Рамкової Конвенції ООН про зміну клімату Президент України Петро

Порошенко провів зустрічі з Прем'єр-міністром Соціалістичної Республіки В'єтнам Нгуєн Тан Зунгом. Співрозмовники обговорили спільні заходи, спрямовані на активізацію політичного діалогу та поглиблення торговельно-економічних відносин між Україною та В'єтнамом.

Зовнішньоекономічні зносини між Україною та В'єтнамом регулюють наступні двосторонні органи високого рівня:

– українсько-в'єтнамська Міжурядова комісія з питань торговельно-економічного та науково-технічного співробітництва (13-те засідання цього органу відбулось 1-2 жовтня 2012 року у м. Хошимін);

– українсько-в'єтнамська спільна Підкомісія з питань науково-технічного співробітництва (5-те засідання цього органу відбулося 8-9 грудня 2011 року в м. Ханой);

– українсько-в'єтнамська міжурядова координаційна комісія з питань військово-технічного співробітництва (15-те засідання цього органу відбулося 13-15 листопада 2014 року в м. Ханой).

Підтвердженням активних двосторонніх відносин в торговельно-економічній сфері між Україною і В'єтнамом є систематизовані дані Державного комітету статистики України (таблиця 1).

За даними Державного комітету статистики можна зробити висновок, що позитивне сальдо за експортно-імпортними операціями щодо зовнішньої торгівлі послугами між Україною та В'єтнамом. Крім того В'єтнам вкладає інвестиційні ресурси в економіку України (таблиця 2).

Зокрема, за період 2010-2015 років загальні обсяги прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал) з країн світу в економіку України зросли на 17,2%. Але обсяги інвестицій з В'єтнаму за досліджуваний період були нестабільними зменшившись за останні шість років на 17,8%. Хоча в 2014 році було інвестовано рекордну суму 29 млн. дол.

В цілому, визнаючи певний прогрес у зовнішній торгівлі України з країнами АСЕАН, варто також зазначити, що значний потенціал розвитку торговельно-економічної співпраці України з країнами АСЕАН все ще не використовується повною мірою. Так, наприклад, за висновками деяких високо посадовців В'єтнаму, товарообіг між Україною та В'єтнамом мав би зрости щонайменше всемеро [2].

Глибока системна модернізація нашої країни потребує також значне оновлення та коригування зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної стратегії Української держави. При цьому сучасна зовнішня політика України та її зовнішньоекономічна складова враховують світові тенденції, намагаються діяти у відповідності з ними.

Однією з таких тенденцій є значне посилення ролі Східноазіатського регіону у світових економічних процесах. Східна Азія виконує нині роль найважливішого локомотиву розвитку світової економіки.

Варто відмітити, що опорною базою нинішнього етапу просування економічних інтересів України у Південно-Східній Азії не випадково обрано В'єтнам. Протягом останнього часу ця

Таблиця 1

Основні показники двосторонньої торгівлі між Україною і В'єтнамом (за 11 місяців 2015 року)

Показники	Експорт		Імпорт		Сальдо
	млн. дол. США	у % до 11 місяців 2014 р.	млн. дол. США	у % до 11 місяців 2014 р.	
Обсяг зовнішньої торгівлі товарами, всього	34523,4	69,1	34273,8	68,8	249,6
у тому числі					
В'єтнам	81,6	69,0	231,4	90,9	-149,8
Обсяг зовнішньої торгівлі послугами, всього	7020,5	78,9	3785,5	79,2	3235,0
у тому числі					
В'єтнам	5,4	156,3	1,1	68,1	4,3

Джерело: [1]

Таблиця 2

Інвестиційне співробітництво між Україною та В'єтнамом (дані на 1.01)

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) з країн світу в економіці України (млн. дол. США), всього	39175,7	43836,8	48991,4	53679,3	57056,4	45916,0
в т.ч. В'єтнам	9,0	7,3	8,0	8,1	29,0	7,4
Прямі інвестиції (акціонерний капітал) з України в економіці країн світу (млн. дол. США), всього	6204,0	6846,3	6878,9	6462,6	6597,4	6352,2
в т.ч. В'єтнам	3,9	3,9	3,9	4,4	1,3	1,6

Джерело: [1]

країна демонструє великі досягнення у своєму економічному розвитку й перетворилася на одного з найважливіших торговельно-економічних центрів як усієї Східної Азії, так і АТР. Так, у липні 2011 р. Національна експортна стратегія США додала В'єтнам до списку "наступних тигрів" світового ринку, як Колумбія, Індонезія, Саудівська Аравія та Туреччина. Один лише Сінгапур інвестував у В'єтнам більше ніж 23 млрд. дол. США. В'єтнамські бізнесмени розпочали реалізовувати свої власні проекти за кордоном, чия вартість нині дорівнює 11 млрд. дол. США, а торгівля В'єтнаму з Китаєм зросла у 900 разів, починаючи з 1992 року [3].

Українсько-в'єтнамські двосторонні відносини базуються перш за все на позитивному досвіді співпраці обох країн в галузі промислового будівництва, господарської діяльності, а активна експортно-імпортна та інвестиційна політика в'єтнамського уряду дає в перспективі змогу щороку залучати в економіку країни прямі іноземні інвестиції на суму 9-10 млрд. дол. США [4].

Серед найважливіших пріоритетів подальшого нарощування українсько-в'єтнамської співпраці в економічній сфері є здійснення заходів щодо нарощування обсягів українсько-в'єтнамської торгівлі, диверсифікація двосторонніх експортно-імпортних операцій, збільшення в нашій торгівлі питомої ваги продукції з високим ступенем переробки.

Пріоритетом у двосторонніх відносинах між Україною та В'єтнамом має стати на сьогодні реалізація спільних проєктів у промисловій сфері, насамперед у таких галузях як авіабудування, суднобудування, промислове машинобудування, хімічна та видобувна промисловість, сфера енергетики (включаючи ядерну та альтернативну енергетику), науково-технічне та військово-технічне співробітництво, сільське господарство, міжрегіональна співпраця тощо. Особливо важливим для обох сторін може стати створення на території України і В'єтнаму спільних українсько-в'єтнамських підприємств.

В'єтнам у якості торговельно-економічного партнера становить значний інтерес для України. Відповіді на питання, чому В'єтнам, який з 1995 р. є повноправним членом АСЕАН, став об'єктом підвищеної уваги з боку України, можна визначивши основні пріоритети співпраці, до яких належать:

- міжнародне визнання В'єтнаму найпривабливішою для бізнесу та інвестиційної діяльності після Сінгапуру державою в Південно-Східній Азії;

- багаторічний позитивний досвід двосторонньої співпраці до встановлення дипломатичних відносин 23 січня 1992 р.;

- наявність у В'єтнамі десятків великих промислових об'єктів, в тому числі енергетичних, збудованих за участю українських спеціалістів;

- певна сумісність господарських систем ринкового типу та участь двох країн у СОТ;

- політична стабільність, потужний сировинний і людський потенціал, місткий внутрішній ринок і динамічне зростання економіки В'єтнаму;

- активна експортно-імпортна та інвестиційна політика в'єтнамського уряду, яка дозволяє щороку залучити в економіку країни прямі іноземні інвестиції на суму 9-10 млрд. дол.;

- наявність елементів взаємодоповнюваності економік двох країн з урахуванням значного промислового та науково-технічного потенціал України.

Ознаки зростаючого впливу В'єтнаму в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні ілюструють обсяги прямих іноземних інвестицій в економіку В'єтнаму (рис. 1). В 2014 році країна обіграла регіональних партнерів і стала найбільшим експортером в США з Асоціації держав Південно-Східної Азії, або АСЕАН, виявившись попереду своїх найвідоміших виробничих суперників Таїланду і Малайзії.

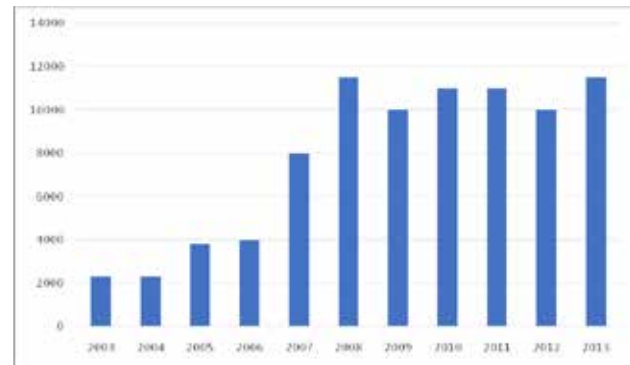

Рис. 1. Прямі іноземні інвестиції в економіку В'єтнаму, млн. дол

Обсяг іноземних інвестицій у В'єтнам виріс за останні 14 років і досяг 12 млрд 350 млн дол. в 2014 році, що на 7,4 відсотка більше в порівнянні з 2013 р. В 2000 році ця цифра складала 2,4 млрд. дол. Свої виробництва тут вже відкрили американська Intel і німецька Bosch, південнокорейські LG Electronics і Samsung Electronics, японські Canon, Olympus і Panasonic. Позитивними чинниками для іноземного бізнесу служать вигідне географічне положення країни і досить дешева робоча сила, яка збільшується на 1 млн чоловік в рік. Також В'єтнам називають в групі ВІСТУ, куди входять швидкозростаючі, перспективні і особливо привабливі для інвесторів ринки разом з Індонезією, ЮАР, Туреччиною і Аргентиною. Індекс конкурентоспроможності В'єтнаму та країн Тихоокеанського партнерства представлено нами на рис. 2.

Яким чином В'єтнаму вдалося добитися таких вражаючих результатів. В'єтнам підписав 12 угод по зоні вільної торгівлі, включаючи двосторонні і багатосторонні. У тому числі,

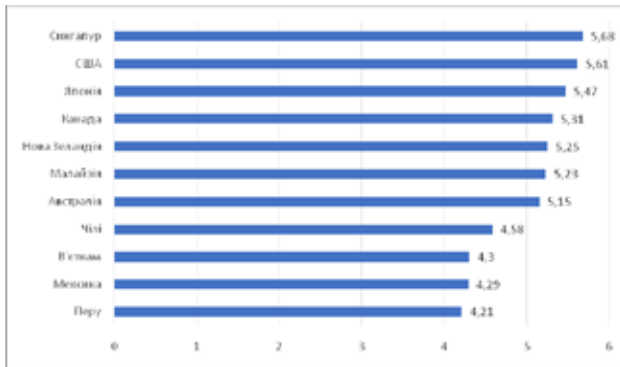

Рис. 2. Індекс конкурентоспроможності В'єтнаму та країн Тихоокеанського партнерства

8 угод ЗВТ вже набули чинності і реалізуються: угода про зону вільної торгівлі АСЕАН (АЗВТ). Для того, щоб ефективно використовувати ті переваги, які приносить ЗВТ і одночасно зменшити збиток від відкриття ринку згідно угод, В'єтнам вжив різні заходи для реагування. Один з ключових являється поліпшення середовища інвестиції і бізнесу, підвищення національної конкурентоспроможності [5].

Для того, щоб ефективно використовувати ЗВТ між В'єтнамом з іншими країнами - В'єтнам стане "шляхом" для проникнення українських товарів на ринок економічної спільноти АСЕАН і інших країн, які входять в ЗСТ з В'єтнамом. В'єтнам з 93 млн. жителів може стати потенційним споживчим ринком для України. І так само Україна для В'єтнаму з 43 млн жителів.

В даний момент, Україна імпортує з В'єтнаму такі товари, як: морепродукти, текстильні вироби, мобільні пристрої, взуття, різні фрукти, рис, каучук. А у свою чергу, В'єтнам імпортує з України такі товари як: борошно, різні хімічні речовини, добриво, різні метали як залізо і сталі і їх вироби, різні виробничі машини і їх запчастини, транспортні засоби. Якщо подивитися на загальному фоні співпрацю між Україною і В'єтнаму, можна сказати, що показники зовнішньої торгівлі між двома країнами досить скромні. За офіційними даними, Україна імпортує товарів з В'єтнаму у розмірі \$159, 9 млн, а загальний об'єм імпорту рівне \$42, 35 млрд, тобто складає усього лиш 0,38 % від загального об'єму імпорту. А В'єтнам імпортує українських товарів у розмірі \$75,8 млн, а загальний об'єм імпорту складає \$165, 65 млрд, то єсть 0, 046% від загального об'єму (рис. 3).

Проте, якщо придивитися – можна сказати, що умови співпраці між двома країнами в економічній сфері доволі багатобічючі. Наприклад, структура експорту і імпорту товарів не носить конкуруючий характер, а навпаки – взаємодоповнюючий.

В майбутньому В'єтнам може запропонувати Україні такі товари, як: кава, зелений чай, будівельні матеріали, які є сильними сторонами в'єтнамської економіки. В своєму чергу, щоб збалансувати обсяги міжнародної торгівлі

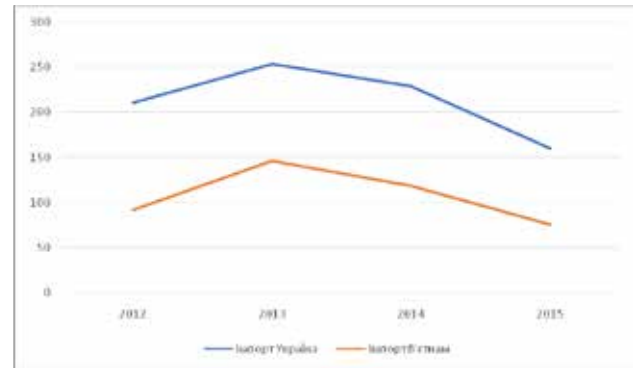

Рис. 3. Обсяги імпорту операцій між Україною та В'єтнамом

з В'єтнамом, Україна може експортувати до країни такі потенційні товари, як: м'ясні продукти (курка, яловичина), молоко і молочні продукти, соняшникові масло, різні компоненти для корму, кольорові метали і продукти їх походження.

Для того, щоб посилити співпрацю підприємств обох країн в економічній сфері, в першому чергу, треба щоб уряди двох країн перезапустили пряму авіалінію Україна – В'єтнам. Також доцільним є відкриття різноманітних ярмарок, щоб познайомити споживачів з різними підприємствами та продуктами і одночасно вивчити потенційні споживчі ринки. У подальшому майбутньому можна буде вести мову про двосторонні переговори щодо підписання угоди ЗВТ між Україною і В'єтнамом. Відповідно, це буде великий поштовх для залучення як в'єтнамських інвесторів, так і українських, що призведе до поліпшення інфраструктури та збільшення обсягів експортно-імпорту операцій. Щоб прискорити цей процес і зменшити витрати на пошуки інформації для підприємств, посольство двох країн слід додати у своїх сайтах більше інформації про їх культури, потенційні сфери для співпраці. Так само детальні інформації про потенційні для співпраці підприємства (адреса, номер телефон, сайт і так далі).

Перспективи розвитку співпраці між Україною і В'єтнамом у сфері технології і науки

Щоб співпраця двох країн у сфері технології і науки була більш продуктивною, представництва обох країн повинні вивчати потреби і можливості з метою своєчасної передачі, обміну і продажу технологій на законних засадах для обох країн. Це може дати поштовх до швидкого росту співпраці в науковій сфері, адже потенціал для співпраці двох країн у сфері науки і технології дуже велика. Наприклад, українські вітрогенератори, яких дуже мало у В'єтнамі. Або ж в'єтнамська технологія переробки побутових відходів в електриці і вугіллі, якої немає в Україні на даний момент. Тільки ці технології вже допоможуть скоротити державні витрати і зменшити завдання шкоди довкіллю.

Перспективи розвитку співпраці між Україною і В'єтнамом в туристичній сфері

В'єтнам вирізняється красивою природою, цікавою і різноманітною культурою, старовинними храмовими комплексами і якісними готелями з якісним сервісом і низькими цінами.

У 2012 році, кількість іноземних туристів, які обирають В'єтнам склало 6,8 млн. чоловік, а внутрішніх туристів – 32,5 млн. чоловік. Дохід від в'єтнамського туризму в 2009 році склав від \$3,4 млрд. до \$3,5 млрд., а в 2012 – \$7,6 млрд. Дохід від туризму складає 5% від ВВП В'єтнаму. Кількість іноземних туристів в 2013 році складає 7,57 млн. чоловік, а внутрішні туристи – 35 млн. чоловік. Зокрема, дохід від туризму в 2013 році склав \$9,5 млрд. дол.

За офіційними даними в'єтнамського національного управління по туризму, в 2014 кількість іноземних туристів у В'єтнамі склало приблизно 8 млн чоловік і 32-35 млн. внутрішніх туристів. Прогнозується, що в 2020 кількість іноземних туристів складатиме від 11-12 млн. чоловік, а внутрішніх туристів – від 45 до 48 млн. чоловік і дохід від туристичної діяльності очікується на рівні 18-19 млрд. дол. Показники доходу від туристичної діяльності представлені в на рис. 4.

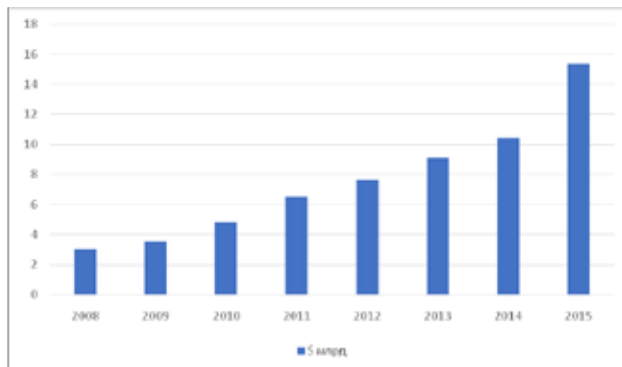

Рис. 4. Дохід В'єтнаму від туризму, млрд. дол.

Зокрема, влада В'єтнаму планує в два рази збільшити термін безвізового перебування на своїй території для туристів з Японії, Південної Кореї, Швеції, Данії, Норвегії, Фінляндії, а також Росії. Зараз такий термін складає 2 тижні, а буде збільшений до 30 днів. Як вважають чиновники Національного комітету з туризму В'єтнаму, такі заходи посприяють росту числа туристів, що приїжджають в країну.

Україна стане дуже привабливе місце для в'єтнамських туристів з красивими пляжами, приємною літньою погодою і відносно дешевими цінами. Проте, представництвом обох країн слід поширювати більше інформації про культуру, історичні пам'ятки, ціни тощо, відкривати різні форуми, щоб народи двох країн могли більше знати один про одного.

Перспективи розвитку співпраці між Україною і В'єтнамом у сфері освіти

Уряду України і В'єтнаму слід збільшити кількість студентів по обміну. Це може значно прискорити процес освоєння і передачі різних технологій і зміцнити співпрацю. Щоб здійснити цей план, обидві країни повинні залити у відкритому доступі таку інформацію, як: вартість освітніх програм, сильні сторони освітньої діяльності, потенційні напрями її розвитку, необхідні документи для подачі. Крім того якість освітніх послуг повинна постійно покращуватись.

Розвиток економічного співробітництва України з країнами-членами АСЕАН стимулюється такими чинниками, як гостра конкуренція на регіональному ринку; традиційні зв'язки членів Асоціації з китайськими, американськими, японськими, індійськими, європейськими, корейськими компаніями, які активно й достатньо довго діють на ринках країн Південно-Східної Азії, обмеженість експортних ресурсів України, у деяких випадках недостатня якість українських машин та обладнання, відсутність можливостей проведення активної кредитної політики тощо [4].

Виходячи з наведеного вище, вважаємо за доцільне запропонувати наступні висновки:

- східноазійський вектор у концептуальному та практичному вимірі є втіленням стратегії багатовекторності (різновекторності) в контексті економізації зовнішньої політики України;
- східноазійський вектор не виступає в ролі альтернативи курсу на євроінтеграцію і не претендує на першорядне значення в системі зовнішньополітичних пріоритетів України;
- східноазійський вектор є однією з форм участі України в євроінтеграційних процесах в умовах регіоналізації та глобалізації міжнародних відносин;
- східноазійський вектор потребує комплексного наукового обґрунтування, інформаційно-консалтингового та відповідного кадрового забезпечення, без чого даний напрям зовнішньополітичної діяльності не може бути економічно вигідним і політично виправданим для нашої держави.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Посольство України в Соціалістичній Республіці В'єтнам [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://vietnam.mfa.gov.ua/ua/consular-affairs/travel-advice>
2. Пріоритети політики України щодо країн Азії: аналітична доповідь. А.З. Гончарук, О.К. Микал, А.М. Кобзаренко. – К.: НІСД, 2011. – 46 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/pyt-Azya-dbec8.pdf>
3. Le Dinh. Vietnam Entnam Engages the World / The Diplomat, March 14, 2012 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.the-diplomat.com/nev-leaders-forum/2012/03/14/Vietnam-eng>
4. Щергін С. Три різних країни однієї Азії/UA Foreign Affairs

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ua-foreignaffairs.com/ua/zs/golovni-statti/view/article/tri-riznikh-krajini-odniji-aziji/>
5. Ministry of industry and trade of the socialist republic of Vietnam – Министерство промышленности и торговли Социалистической Республики Вьетнам [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moit.gov.vn>
6. Вьетнамская таможня. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://customs.gov.vn>
7. Министерство економічного розвитку і торгівлі України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>